SÜHEYB-İ RÛMÎ (radıyallahü anh)

> “Bir kimse Allah’a ve âhıret gününe inanıyorsa, bir ananın evladını sevmesi gibi Süheyb’i sevsin” hadîs-i şerîfiyle medh olunan, büyük Sahâbî. İsmi, Süheyb-i Rûmî; künyesi, Ebû Yahyâ; Nesebi, Süheyb bin Sinân bin Mâlik bin Abd-i Amr bin Akîl bin Âmir bin Cendele bin Cüzeyme bin Ka’b bin Saad bin Eslem bin Evs Menûd bin en-Nemrî bin Kaasit bin Henep bin Kusay bin Cedile bin Esed bin Rebîa bin Nezâr Er-Rebî en-Nemrî’dir. Annesinin ismi, Selma binti Kuayd. Babasının veya dedesinin vazîfesi dolayısıyla bulunduğu Basra’da Übülle denilen yerde doğdu. Übülle, fevkalâde güzel, bağlık-bahçelik bir yerdi. Bizanslılar buraya bir baskın yapıp, her tarafı yağma yaptılar. Bu sırada, çocuk yaşta bulunan Hazreti Süheyb bin Sinân’da, Bizanslıların ellerine esîr düşenler arasında idi. Ailesi kendisini çok aradıysa da bulamadı. Uzun müddet Bizanslıların elinde kaldıktan sonra, Benî Kelb’in eline geçti. Köle olarak satıldığından Mekke’de Abdullah bin Ceda’nın eline düştü. Bu zât daha sonra kendisini âzâd etti.

Bu hâdiseler olurken, İslâmiyet henüz açıklanmamıştı. Kendisine “Rûmî” denilmesinin sebebi, uzun müddet Bizanslıların elinde kalmasından dolayıdır. Bu sebeble, Rumca’yı Arabca’dan daha iyi bilirdi.

Kâ’be-i Muazzama’nın güneyinde, yüksekçe bir yerde, Hazreti Erkam’ın evi bulunuyordu. Kâ’be’ye güney tarafından gelmek isteyen bu evin önünden geçmek durumunda idi. Ev yüksekte olduğundan Kâ’be rahat olarak görünürdü. Ayrıca Hazreti Erkam, Mekke’nin ileri gelenlerinden, itibarı çok olan bir zât idi ki, herkes kendisine hürmet ve ikram ederdi. Bu gibi sebeplerden dolayı, Peygamber efendimiz ve diğer müslümanlar burada toplanırlar, emniyetli bir yer olduğu için ibadetlerini rahat yaparlardı. Yeni Müslüman olmak isteyenler de bu eve gelir, müslüman olmakla şereflenirdi. Bunun için, bu eve Dar’ül-İslâm ve Dârûl-Erkâm gibi isimler verilmişti. Birgün Hazreti Ammâr bin Yaser, Hazreti Erkam’ın evinin önünde Hazreti Süheyb bin Sinân’a rastladı. O’na “Burada ne yapıyorsun” diye sorunca Hazreti Süheyb de “Sen ne yapıyorsun” diye karşılık verdi. Hazreti Ammâr, “Ben içeri gireceğim ve Hazreti Muhammed’in (aleyhisselâm) sözlerini dinleyip bildirdiği dine gireceğim. Müslüman olacağım” dedi. Hazreti Süheyb, “Ben de aynı niyyetle buraya geldim.” deyince beraberce içeri girdiler. O sırada Peygamber efendimiz de orada bulunuyordu.

Müslüman oldular, akşama kadar orada kaldılar. Akşamdan sonra evlerine gittiler. Peygamber efendimiz, İslâmiyyeti tebliğden önce de Hazreti Süheyb bin Sinân ile konuşurlar ve birbirlerini severlerdi. Hazreti Süheyb, müslüman olduğunu açıkladıktan sonra Mekke'li müşriklerin, şiddetli hücum ve işkencelerine mâruz kaldı. Müşrikler daha çok, kimsesi olmayan zavallılara işkence ederlerdi. Hazreti Süheyb de Mekke'de akrabası, dayanağı olmayan bir zât olduğu için müşrikler kendisine çok zulm ederler, konuşamıyacak hâle getirinceye kadar döverlerdi. Bir gün, Hazreti Habbâb ve Hazreti Ammâr birlikte giderlerken, Kureyş müşriklerinden bazıları ile karşılaştılar. Müşrikler bunları görünce "İşte Muhammed'e tâbi olan kimseler" diye alay ettiler ve bazı uygunsuz sözler söylediler. Hazreti Süheyb onlara cevaben buyurdu ki: "Evet! Allahü teâlâ'nın peygamberine tâbi olan onunla beraber bulunmaktan zevk alan kimseler biziz. Hazreti Muhammed'e (aleyhisselâm) biz inandık, siz inanmadınız. Biz O'nun söylediklerinin, bildirdiklerinin hepsinin doğru olduğunu kabûl ettik. Siz yalanladınız. Bütün üstünlük ve faziletler İslâmiyyette, bütün zillet ve felâketler de müşrikliktedir. Müslümanlıkda aşağılık, müşriklikte üstünlük yoktur." Hazreti Süheyb böyle söyleyince inanmıyanlar üzerine saldırdılar. Hazreti Süheyb bin Sinân'ı dövdüler. Hazreti Süheyb, Mekke'de kendi gayretleriyle büyük bir servet elde edip hayli zengin oldu. Medine-i Münevvere'ye hicret edeceği müşrikler tarafından haber alınınca yolu kesildi. "Sen Mekke'ye fakîr olarak geldin. Çok mal ve servete kavuştun. Şimdi hem kendin gideceksin, hem bunca malı götüreceksin buna izin vermeyiz" dediler. Hazreti Süheyb, onlara buyurdu ki: "Ey müşrikler. Beni iyi tanırsınız ki, çok iyi ok atarım. Eğer üzerime gelirseniz. Ok çantamdaki okların hepsini size atarım ve sonra kılıcımı çekerîm. Bunlardan biri elimde bulundukça bana birşey yapamazsınız kendiniz bilirsiniz" Fakat Hazreti Süheyb'in, Peygamber efendimize olan muhabbeti, bağlılığı ve O'na kavuşmak arzusu ve Medine-i Münevvere'ye gidip ibadetlerini rahatça eda edebilmek isteği o kadar çoktu ki, yanında bulunan bütün mallarının ve alacaklarının, Peygamber efendimizin sevgisi yanında hiç kıymeti yoktu. Bu sebeble hiç vakit kaybetmemek, bunlarla oyalanmamak için onlara: "Yanımdaki ve Mekke'de bulunan mallarımı size verirsem önümden çekilir misiniz, yolumu açar mısınız?" diye, sordu. Hak ve hakîkatlerden nasîbi olmayan müşriklerin de arzusu buydu. Hemen "Olur" dediler. Hazreti Süheyb yanında bulunan bütün varını verdi. Mekke'deki varlığının da yerini tarif edip müşriklerin elinden kurtuldu ve hiç parasız olarak yoluna devam etti. Mekke ile Medine arasındaki yolda binbir zahmet, tahammülü mümkün olmayan güçlüklerle karşılaştılar. Fakat sevgili Peygamberimize kavuşmanın heyecanı ile bütün sıkıntılardan zevk alarak yol aldılar.

Peygamber efendimiz, beraberlerinde Hazreti Ebû Bekir ve Hazreti Ömer olduğu halde Hazreti Gülsüm binti Herm'in hânesine misâfir olduklarında, Hazreti Ömer "Yâ Resûlallah Süheyb'i göremiyoruz. Acaba nerede kaldı" diye arz edince, Peygamber efendimiz durumu tahkîk ettirdi. Yolda karşılaştığı şiddetli açlık ve susuzluk ve diğer müşkülatdan dolayı, Kûba'ya zamanından çok sonra gelebildiği ve Hazreti Sa'd bin Hayseme tarafından misâfir edildiği anlaşıldı.

Hazreti Süheyb Peygamber efendimizin (aleyhisselâm) huzûruna gelince: "Yâ Resûlallah, Mekke'den, Medine'ye hicret etmek için yola çıktığım zaman, müşrikler beni yakaladılar. Onlara bütün servetimi teklif ettim. Onlar da kabûl ettiler. Bütün malımı vererek kendimi ve ailemi kurtararak huzûrunuza geldim" deyince, Peygamber efendimiz (aleyhisselâm) "Süheyb kazandı. Süheyb kazandı" buyurdular ve Hazreti Süheyb hakkında nâzil olan, "İnsanlardan bir kısmı, Allahü teâlâ'nın rızasını isteyerek O'na ibadet yolunda canlarını sarf ederler." (Sûre-i Bekâra 207) âyet-i kerîmesini okudular. Hazreti Peygamberimiz, Hazreti Süheyb ile Hazreti Haris bin Samme arasında din kardeşliği ilân etti. Güzel huyları ve faziletleri kendisinde toplamış olan, hazır cevablılığı ve latifeleri ile tanınan kâmil bir zât idi. Bir defasında Peygamber efendimizin de bulunduğu bir mecliste, hazır bulunanlara taze hurma ikram edilmişti. Herkes taze hurmadan yemeye başladı. Peygamber efendimiz Hazreti Süheyb'e lâtife ile, "Gözlerinde rahatsızlık var yine de hurma yiyorsun" buyurdu. Hazreti Süheyb de cevaben "Yâ Resûlallah! Gözümün birisinin yarısı sağlamdır. Onun hakkını yiyorum deyince Peygamber efendimiz (aleyhisselâm) ve orada bulunanlar bu cevab hoşlarına gittiğinden tebessüm ettiler.

Hazreti Süheyb-i Rûmî, nişan almakta ve ok atmakta çok mahir idi. Başta, Bedir, Uhud ve Hendek olmak üzere bütün gazâlarda bulundu. Çok büyük gayret ve kahramanlık gösterdi. Buyurdu ki: "Her zaman, Resûlullah'ın (aleyhisselâm) yanında bulundum. Bütün biatlerde, bütün gazâlarda ve seriyyelerde hep etrâflarında idim. Hiç bir zaman Resûlullah ile benim aramda bir düşman bulunmamıştır. O'na bir zarar gelmemesi için kendi vücudumu siper ettim. Bu durum, O ahirete irtihal edinceye kadar devam etti."

Bir defasında, Hazreti Ömer Hazreti Süheyb'e sordu: "Ey Süheyb Sizde ayıblıyacağım bir şey yoktur. Sizi ayıplamak için söylemiyorum. Ama sizde gördüğüm üç haslet var, bunları sormak istiyorum. 1) Arab olduğunuzu söylüyorsunuz. Fakat konuşmanız, aslen Arab olanların konuşmalarına benzemiyor. 2) Oğlunuzun ismi

Hamza olduğu halde, bir Peygamberin ismi ile (Ebû Yahyâ) künyeleniyorsunuz. 3) Malınızı çokça harcıyorsunuz.” Hazreti Süheyb cevabında buyurdu ki: “Ben aslında Arab’ım, lâkin küçükken beni Rumlar esîr almışlar. Ben onların elinde yetiştiğim için onların dilini öğrendim. Ebû Yahyâ künyesini bana Resûlullah (aleyhisselâm) verdiler. Çok harcamama gelince çok harcıyorum ama, hep Allah yolunda sarf ediyorum” Hazreti Ömer bu cevabdan çok memnun oldu. Hazreti Ömer, Hazreti Süheyb’i çok severdi. Hazreti Ömer, Ebû Lü’lû kâfiri tarafından yaralanınca, yerine geçecek halife’yi seçmek için şûra ehlini tayin edip, yeni halife seçilinceye kadar Hazreti Süheyb’in kendisinin yerine vekîl olması için ve cenâze namazını kıldırması için vasıyyet etti. Hazreti Süheyb, üç gün müddetle cemaate namazları kıldırdı. Bu mukaddes vazîfeyi büyük bir ihtimâm ve hassasiyetle yerine getirdi. Hazreti Ömer’in cenâze namazını da kıldırdı. Bu esnada gösterdiği dikkat ve itina ile herkesin takdîr ve tasvibini kazandı.

> Hazreti Süheyb, herkese iyilik eder, çok yemek yedirirdi. Bir defasında Hazreti Ömer kendisine “Yâ Süheyb sen çok fazla yemek yediriyorsun. Bu isrâf olmuyor mu?” dedi. Süheyb (radıyallahü anh) buyurdu ki, “Resûlullah efendimiz (aleyhisselâm) buyuruyorlardı ki “Sizin en iyiniz fakîrleri doyuran ve selâmı alıp cevap verendir.” diye cevap verdi. İkram ve ihsânları çok idi. 70 yaşında, 38 (m. 658)’de Medine-i Münevve-re’de vefât etti. Bâki’ kabristanına defn olundu. Orta boylu, buğday tenli, kırmızı benizli, saçları sık ve siyah yakışıklı bir zât idi. Çocukları Habîb, Hamza, Sa’d, Sâlih, Seyfi, Ubbâd, Osman ve Muhammed’dir. Bu çocuklarının hepsi, torunu Ziyâd bin Vasfî, Eshâb-ı kiramdan Hazreti Câbir ve Tabiînden bazı zâtlar, Hazreti Süheyb’den hadîs-i şerîf rivâyet etmişlerdir.

Hazreti Süheyb-i Rûmî’nin rivâyet ettiği hadîs-i şerîflerden bazıları şöyledir:

> Peygamberimiz (aleyhisselâm) “İman edip güzel amel işleyenlere Cennet ve bir de Allahü teâlâ’nın cemâlini görmek var. Onların yüzlerine ne bir leke bulaşır ne de bir zillet... İşte bunlar Cennetliktirler, kendileri orada ebedî olarak kalıcıdırlar.” (Yunus-26.) âyetini okuduktan sonra buyurdular ki: “Cennet ehli Cennete girdikleri zaman, onlara şöyle nidâ edilecektir. “Ey Cennet ehli, size Rabbinizin bir va’di, sözü vardır.” Cennet ehli de, “Bu ni’met, bu va’d nedir? Halbuki Allahü teâlâ bizim yüzümüzü ak ettirmedi mi? Mîzânda sevâblarımızı ağır getirmedi mi? Bizi Cennete sokmadı mı?” diyeceklerdir. Bu karşılıklı nidâ üç defa tekrarlanacak, sonra Allahü teâlâ

onlara tecelli edecek ve Cennet ehli Rablerini mekansız ve cihetsiz olarak göreceklerdir. Bu ni'met onların kavuştukları ni'metlerin en büyüğüdür."

"Muhacirler, müslümanların evveli, insanları hidâyete ulaştıran ve onlara, Rablerine kavuşturan yolu gösterenlerdir. Allahü teâlâ'ya yemîn ederim ki, kıyâmet günü Muhacirler omuzlarında silahları olduğu halde gelirler. Cennetin kapısını çalarlar. Cennetin bekçisi Hazene: "Siz kimsiniz" der. Onlar da "Biz Muhacirleriz" derler. Hazene tekrar "Sizin hesabınız görüldü mü?" diye sorar. Bunun üzerine Muhacirler dizleri üzerine çökerler ve ellerini kaldırarak yüksek sesle "Yâ Rabbî! Senin yolunda vatanımızı, çocuklarımızı, mallarımızı, ailelerimizi terk ettikten sonra tekrar hesap mı vereceğiz?" diye yüksek sesle ağlarlar. Bu esnada Allahü teâlâ, onlara mahsûs olmak üzere, üzerlerine zeberced ve yakuttan yapılmış kanatlar takar ve bu kanatları ile uçarak Cennete girerler."

"Allahü teâlâ'nın mü'minler hakkındaki hükmüne hayret ettim. O'na genişlik takdîr eder ve kulu buna râzı olursa, kulun hakkında hayırlı olur. Şayet darlık ile hükmeder de yine kulu buna râzı olursa bu da hakkında hayırlıdır."

"Nikâh parasını vermemeği niyyet ederek ölen adam, zinâ etmiştir. Borç alırken vermemeği niyyet eden ise hırsızdır."

"Sizden önceki zamanlarda bir hükümdâr ve bu hükümdârın bir sihirbazı vardı. Sihirbaz ihtiyârlayınca hükümdâra şöyle dedi. Şüphesiz artık benim yaşım ilerledi ve ecelim yaklaştı. Bana bir genç gönder de sihirbazlığı kendisine öğreteyim. Hükümdâr sihirbazın dediğini yaptı ve bir genci sihirbaza gönderdi. Sihirbaz da ona sihri öğretmeye başladı. Hükümdârın bulunduğu yer ile sihirbazın bulunduğu yer arasında bir zâhid var idi ki, genç bu zahide uğradı ve zahidden duyduğu sözleri beğendi. Genç zahidle oturup sözlerini dinleyince sihirbazın dersine geç kalıyor, sihirbaz da "niçin geç kaldın" diye genci dövüyordu. Genç, sihirbazın dersinden dönerken zahide uğrayıp sözlerini dinlemeye başladı. Bu sefer ailesi, "niçin geç kaldın" diye genci dövdüler. Genç, bu durumunu zahide anlatınca, zâhid olan zât, çocuğa şöyle dedi. "Sihirbaz, geç kaldığın için seni dövecek olursa "Beni ailem geç bıraktı" de. Eğer ailen seni dövmek isterse "Beni sihirbaz geç

bıraktı.” Genç bundan sonra zahidin dediği gibi yaptı ve zahidin sözlerini dinlemeye devam etti. Günlerden bir gün genç bakmış ki, ırmağın üzerinde büyük bir canavar durmuş, kimse gelip geçemiyor. Genç dedi ki: “Zahidin işi mi Allahü teâlâ’ya daha sevimlidir yoksa sihirbazın işi mi? Bugün bu anlaşılacak.” Eline bir taş aldı ve “Ey Allahım eğer zahid’den râzı isen ve zahidin işi sana sihirbazın işinden daha sevimli ise, şu canavarı öldür de insanlar rahatça geçebilsinler” diye yalvardı ve taşı canavara attı. Allahü teâlâda o taş ile canavarı öldürdü ve insanlar da nehri kolayca geçip yollarına devam ettiler. Genç bu durumu zahide haber verince, zâhid: “Ey oğlum. Sen benden daha faziletlisin. Sen bazı imtihanlar geçireceksin. Bu imtihanlarla karşılaştığında benden bahsetme” dedi. Bu genç şöhret buldu. Gözleri hastalıklı olanları tedâvi ediyor, daha başka hastalıkları bulunanlara Allahü teâlâ’nın izniyle faideli oluyordu. Hükümdârın yakınlarından birinin gözleri âmâ oldu. Bu kimse, o gencin şöhretini işitmiş olduğundan genci getirtti. Çok hediyeler teklif etti ve şifa bulması için kendisine yardım etmesini istedi. Genç dedi ki; “Ben kimseye şifa verememem, şifayı veren Allahü teâlâ’dır. Sen Allahü teâlâ’ya îmân edersen, ben, sana şifâ vermesi için O’na duâ ederim.” O kimse bu daveti kabûl edip imân etti. Genç de onun için Allahü teâlâ’ya duâ etti ve o kimse şifa buldu. Bu kişi hükümdârın meclisine varınca, hükümdâr merakla kendisine sordu: “Gözünü kim açtı” O kimse “Rabbim” diye cevap verdi. Hükümdâr “Yani ben” dedi. Hükümdârın yakını “Hayır! Senin de benim de Rabbim Allah’dır.” Hükümdâr “Senin benden başka Rabbin mi var?” dedi. O kimse dedi ki: “Evet, benim ve senin Rabbin Allah’tır.” Hükümdâr bu yakınına çok kızdı ve çeşitli işkenceler yaptı. Nihâyet o kimse genci hükümdâra bildirdi. Hükümdâr genci getirtti ve “Sen sihirbazlıkta çok ileri gitmişsin. A’mâların gözlerini açıyor, çeşitli hastalıklara şifâ buluyormuşsun.” Genç “Hayır, şifâyı veren Rabbim’dir.” Hükümdâr “Yani ben” dedi. Genç “Hayır” dedi. Hükümdâr, “Senin benden başka Rabbin mi var?” dedi. Genç “Evet benim ve senin Rabbin Allah’dır.” Hükümdâr bu gence çok işkence etti. Genç tahammül edemez hale gelince

Zahid'in ismini verdi. Hükümdâr Zahid'i buldurdu ve "Dininden dön" dedi. Zahid kabûl etmeyince testereyle başını ikiye ayırttı. Ondan sonra yakını olan kimseyi çağırttı. Ona da dininden dön dedi. Kabûl etmeyince onun da başını ikiye ayırttı. Sonra genci çağırdı ve "Dininden dön!" dedi. Genç dininden dönmedi. Hükümdâr, adamlarına dedi ki: "Bunu alınız. Dağın tepesine götürünüz. Dininden dönmesini söyleyiniz. Eğer kabûl ederse geri getiriniz. Kabûl etmezse dağın tepesinden aşağı yuvarlayınız." Genç, muhafızlar tarafından dağın tepesine çıkartıldı. Orada genç "Ey Allahım. Bunların şerrinden muhafaza eyle, koru" diye duâ etti. Dağ sallandı. Muhafızlar yuvarlandılar. Genç geri dönüp hükümdârın karşısına çıktı. Hükümdâr hayretle "Arkadaşların ne yaptı, neredeler?" diye sordu. Genç: "Allahü teâlâ beni onlardan korudu" dedi. Bunun üzerine hükümdâr genci bir sandığın içine koydu ve adamlarına emretti ki: "Bu sandığı alıp gemiye binin. Denizin ortasında, gence dininden dönmesini teklif edin. Dininden dönerse geri getirin dönmezse suya atın!" Muhafızlar denizin ortasında yine aynı şekilde genci suya atacakları sırada, Genç, "Yâ Rabbi! Onlara karşı beni koru" diye duâ etti. Genci boğmakla vazîfeli olanlar boğuldular. Genç yalnız başına dönüp hükümdârın karşısına çıktı ve dedi ki: "Allahü teâlâ beni onlardan korudu. Sen beni ancak bir yolla öldürebilirsin. İstersen sana o çareyi bildireyim. Aksi halde beni öldürmeye gücün yetmez." Hükümdâr, "O çare nedir?" dedi. Genç dedi ki: "Bir meydanda insanları topla! Onların önünde beni bir ağaca bağla benim ok torbamdan bir ok al. Sonra "Bu gencin Rabbi olan Allah'ın ismiyle" diye oku bana at. Eğer böyle yaparsan beni öldürebilirsin. Hükümdâr gencin anlattığı gibi yaptı. Hükümdârın attığı ok, gencin yanağına saplandı. Genç okun isâbet ettiği yere elini koydu ve öldü. İnsanlar hep birden "Biz de bu gencin Rabbine imân ettik" dediler. Hükümdârın adamlarından biri hükümdâra: "Gördün mü? Korktuğun başına geldi" dedi. Hükümdâr çok sinirlendi. Bütün yolları kapatın, hendekler kazdırın. Ateşler yakın. Bu gencin dinine girenler. Eğer dönerlerse bırakın, dönmiyenleri ateşe atın. Hükümdârın emri

yapıldı. Fakat kimse imânından dönmedi. Ateşe atılırken tereddüt bile etmediler. Nihâyet kucağında süt emen küçük çocuğuyla bir kadıncağız geldi. Ateşe girip girmemek husûsunda bir an tereddüt edince, kucağındaki sabi çocuk: "Ey anneciğim korkma! Çünkü sen hak üzeresin" dedi."

---

1) Tam İlmihâl Se'âdet-i Ebediyye sh. 1067
2) Hilyet-ül-evliyâ cild-1, sh. 152
3) Müsned-i Ahmed bin Hanbel cild-6, sh. 16
4) Tabakât-ı İbn-i Sa'd cild-3, sh. 226
5) Ensâb-ul-eşrâf cild-1, sh. 180
6) İnsan-ül-uyûn cild-1, sh. 282
7) İbn-i Hişam cild-1, sh. 282
8) El-İsâbe cild-2, sh. 195
9) El-İstiâb cild-2, sh. 174

www.ehlisunnetbuyukleri.com